

Saksbehandler: Per Velde

Kommunedirektør/rådmann: Vibeke Vikse Johnsen

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
137/22	Formannskapet	05.12.2022
138/22	Kommunestyret	12.12.2022

Eierskapsmelding 2022

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Karmøy kommunestyre vedtar eierskapsmelding med retningslinjer og prinsipper for utøvelse av eierskap i Karmøy kommune, (del 1 og del 2).
2. Karmøy kommunestyre tar rapport om selskapsoversikt til etterretning, (del 3).

Formannskapet 05.12.2022:

Behandling:

Nilsen (H) fremmet følgende utsettelsesforslag:

Saken utsettes, det innkalles til et arbeidsmøte for formannskap og gruppeledere i januar der rapporten blir grundig behandlet.

Utsettelsesforslaget fikk 3 stemmer (2 H, 1 FRP) og falt.

Ordfører viste til at det inviteres til seminar i starten av 2023.

Realitetsbehandling

Innstillingen enstemmig vedtatt.

FSK- 137/22 Vedtak:

1. Karmøy kommunestyre vedtar eierskapsmelding med retningslinjer og prinsipper for utøvelse av eierskap i Karmøy kommune, (del 1 og del 2).
2. Karmøy kommunestyre tar rapport om selskapsoversikt til etterretning, (del 3).

Kommunestyret 12.12.2022:

Behandling:

Innstillingen enstemmig vedtatt.

KST- 138/22 Vedtak:

1. Karmøy kommunestyre vedtar eierskapsmelding med retningslinjer og prinsipper for utøvelse av eierskap i Karmøy kommune, (del 1 og del 2).
2. Karmøy kommunestyre tar rapport om selskapsoversikt til etterretning, (del 3).

Saksutredning

Bakgrunn for saken

Karmøy kommunestyre behandlet kommunens eierskapsmelding sist i 2013. Eierskapsmelding for 2022 bygger på KS sine anbefalinger fra 2020 om kommunalt eierskap, og kommunens erfaringer fra eierskapsarbeidet de siste årene.

Karmøy kommune har arbeidet sammen med Haugesund og Tysvær kommune om revidert eierskapsmelding. Kommunene er de største eierne i de største kommunaleide virksomhetene i regionen, og det er klar fordel om kommunene har eierstyring som bygger på de samme styringsprinsippene.

I Karmøy kommune har kommunestyret delegert noe vedtaksmyndighet til formannskapet, og formannskapet har et underliggende arbeidsutvalg, som er omtalt som «eierskapsutvalget». Eierskapsutvalget består av ordfører, varaordfører og en representant valgt fra opposisjonen. Kommunedirektør, næringssjef og utvalgt fagkompetanse fra administrasjonen, står for sekretariatfunksjonen.

Eierskapsmeldingen klargjør ansvar, roller og vedtaksmyndighet mellom de ulike politiske organene og administrasjonen. Det er avdekket behov for også å gjøre ytterligere klargjøringer i kommunestyrets delegeringsreglement, men dette må tas i en annen sak.

Det er i denne saken redegjort for noen sentrale eller vesentlige endringer som er foretatt siden forrige eierskapsmelding.

Saks- og faktaopplysninger

Ny revidert eierskapsmelding er delt opp i tre hoveddeler:

- Del 1 beskriver rammeverket for kommunalt eierskap. Her gis det en kort oversikt over aktuelle selskapsformer, motiver for selskapsorganisering og de ulike rollene som er knyttet til kommunalt eierskap.
- Del 2 beskriver 21 prinsipper for kommunens eierstyring. Prinsippene legges til grunn for hvordan Karmøy kommune skal og bør forvalte sitt eierskap, og er retningsgivende for både politisk og administrativ ledelse i arbeidet med utøvelse av eierstyringen.

- Del 3 er en «Selskapsoversikt», med informasjon om selskaper Karmøy kommune har eierskap i, eiermotiv, vedtatt formål med selskapet og en kort vurdering, styringsorganer, økonomi mv.

Del 3 er laget som et tilleggsdokument hvor ambisjonen er årlig oppdatering av «selskapsoversikten» i form av en eierberetning.

KS oppdaterte sine anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll i 2020 og inneholder 21 anbefalinger for god eierstyring. Disse anbefalingene ligger som grunnlag for eiermeldingen i del 2. I tillegg er det trukket på kommunens egne erfaringer med eierstyring, samt de erfaringer som Haugesund og Tysvær kommune har gjort. «Anbefalingene» er gjort om til «styringsprinsipper», og blir kommunestyrets konkrete føringer til politisk og administrativ ledelse i arbeidet med eierstyring og forvaltning av kommunens eierskap. Disse nye prinsippene for eierstyring er beskrevet i del 2, og blir et viktig overordnet styringsdokument for kommunestyret. Prinsippene er grundig drøftet med Haugesund og Tysvær kommune. De viktigste endringer fra eiermeldingen i 2013, kan oppsummeres i fire hovedpunkter:

1. Kommunestyrets ansvar- og rolle i eierstyringen er klargjort igjennom hele eiermeldingen
2. Klarere ansvars- og rollefordeling mellom kommunestyret og kommunestyrets representanter i eierorganene til virksomhetene, se særlig prinsipp 7
3. Kommunedirektørens ansvar og rolle er tydeliggjort, se prinsipp 7
4. Prinsipper for arbeid med styresammensetning og valgkomiteenes arbeid er klargjort. Se prinsippene 9 til 12. Dette går på retningslinjer som regulerer valgkomiteens arbeid og som tydeliggjør hvilke kvalifikasjoner, både formelle kvalifikasjoner og personlige egenskaper som skal vektlegges ved valg av styremedlemmer. Dette er nå felles prinsipper med Haugesund og Tysvær kommune, som vil øke muligheten for å gjennomslag i eierorganer og i valgkomiteer. Krav og forventninger til kvalifikasjoner er også nedfelt i eierstrategier til selskaper hvor kommunen har en vesentlig eierandel.

Del 3, «selskapsoversikten», er organisert på følgende måte:

1. Selskapene er listet opp alfabetisk og viser overordnet eiermotiv, bokført verdi og antatt verdi.
2. I tillegg er hvert selskap beskrevet nærmere med:
 - a. Eiermotiv, formål og selskapsbeskrivelse samt styremedlemmer
 - b. Nøkkeltall for årsregnskapene

Karmøy kommunestyre har vedtatt selskaps-spesifikke eierstrategier for:

- Destinasjon Haugesund & Haugaland AS
- (Holding) Haugaland Næringspark AS
- Haugaland Kraft AS

- Karmsund Havn IKS
- Karmøy Næringsfond AS

De senere årene er følgende selskaper avviklet eller at kommunen ikke lenger har eierskap:

- Opplev Avaldsnes AS (eierandel 100 %)
- Haugaland Bompengeselskap AS (33,33 %)
- Haugalandspakken AS (12,50 %)

Aksjene i Fjord Norge AS er vedtatt overdratt til Destinasjon Haugesund & Haugalandet AS, men transaksjonen er enda ikke gjennomført.

Vurdering

I Karmøy kommunens årsregnskap for 2021 er aksjer og andeler i de ulike virksomhetene bokført til 223 millioner kroner. Den reelle verdien er antatt å være 20 ganger høyere. Dette betyr at Karmøy kommune forvalter reelle verdier for rundt 4,4 milliarder kroner, målt i kommunens eierandel av egenkapitalen de ulike virksomhetene. Det krever at kommunen må ha en bevisst, systematisk og profesjonell eierforvaltning. Del 2 med «prinsipper» for eierstyring er fundamentet for hvordan forvaltningen og eierstyringen skal utføres. I tillegg kommer spesifikke eierstrategier for ulike virksomheter, samt kommunestyrets «delegeringsreglementet» som definerer «vedtaksmyndighet». Disse styringsdokumentene må sees i sammenheng.

For å sikre god offentlig forvaltning og eierstyring med bakgrunn i eierskapsmeldingen, er det allerede opprettet et «eierskapsutvalg» med relevante ressurspersoner og kompetanse for å bistå politisk ledelse i god offentlig eierstyring.

Det utarbeides et årshjul med rutiner for oppfølging og gjennomføring av eierstyring politisk og administrativt. Herunder presentasjoner av virksomheter hvor kommunen har en stor eierandel i. Det er etablert en praksis hvor Karmøy kommune inviterer årlig 4-5 av de selskapene kommunen har en vesentlig eierandel i, til presentasjon av virksomheten for kommunestyret, formannskapet eller eierskapsutvalget.

Øvrige selskaper hvor kommunen har eierinteresser, er ambisjonen å invitere selskapene til presentasjon av sin virksomhet minst en gang i løpet av 4 års perioden. Kommunedirektøren vil også ta initiativ til utarbeidelse av en digital løsning for presentasjon av selskapsinformasjon som beskrevet i selskapsoversikten i del 3.

Den lovpålagte rapporteringen i form av årsberetning/- regnskap er den grunnleggende viktigste rapporteringen fra selskapet til eierne. Det samlede omfanget av årsberetningene/- regnskapene vanskeligjør imidlertid en politisk behandling av dokumentene. Det tas av den grunn sikte på at kommunestyret skal behandle en eierberetning som gir en sammenfattet oversikt over den mest sentrale informasjonen som framkommer i selskapenes årsberetninger og årsregnskap. Eierberetningen skal legge til rette for en politisk behandling av utviklingstrekk og resultater for kommunens samlede eierportefølje. Ambisjonen er at eierberetningen legges fram for politisk behandling hver høst.

Kommunedirektørens konklusjon

Verdien av investeringene i virksomhetene som Karmøy kommune har eierinteresser i er bokført i

balansen med 223 millioner kroner. Den antatt virkelige verdien er over 4,4 milliarder kroner. Altså 20 ganger høyere verdi enn det som framkommer i kommunens regnskaper. Forvaltningen av disse verdiene har potensiale til å stimulere til sunn samfunnsøkonomi med god verdiskaping og arbeidsplassvekst. Dette vil videre skape finansinntekter og skatteinntekter som er nødvendige bidrag til å finansiere kommunens velferdstjenester. Eierskapsmeldingen med styringsprinsippene i del 2 er viktige verktøy en aktiv og forsvarlig eierstyring.

Kommunaldirektøren vil foreslå at Karmøy kommunestyre vedtar eierskapsmelding 2022 for Karmøy kommune med retningslinjer og prinsipper for utøvelse av eierskap.

Aktuelle lover, forskrifter, avtaler m.m.

Kommuneloven § 26-1 om eierskapsmelding:

Kommuner og fylkeskommuner skal minst én gang i valgperioden utarbeide en eierskapsmelding som skal vedtas av kommunestyret eller fylkestinget selv.

Eierskapsmeldingen skal inneholde:

- a. *kommunens eller fylkeskommunens prinsipper for eierstyring*
- b. *en oversikt over selskaper, kommunale eller fylkeskommunale foretak og andre virksomheter som kommunen eller fylkeskommunen har eierinteresser eller tilsvarende interesser i*
- c. *kommunens eller fylkeskommunens formål med sine eierinteresser eller tilsvarende interesser i virksomhetene nevnt i bokstav b.*

Vedlegg:

221127 KK_Eierskapsmelding_2022_v1